

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen perjantaina 26.2.2021 klo 11.00

HE 222/2020 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 3 luvun 5 §:n ja merityösopimuslain 4 luvun 5 §:n muuttamisesta

YTN kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä kilpailukieltosääntöjen muuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan, että velvollisuus maksaa työntekijälle korvausta kilpailukieltosopimuksesta ulotetaan koskemaan kaikkia kilpailukieltosopimuksia.

YTN kannattaa esitystä ja toivoo sen etenevän. Esitys on askel oikeaan suuntaan asiassa, jota YTN on ajanut jo toistakymmentä vuotta.

YTN esittää jäljempänä kuitenkin muutamia täsmennyksiä esitykseen.

Uudistuksen tarpeellisuudesta

YTN katsoo, että ehdotettu korvausvelvollisuus yleisenä periaatteena edistää kilpailukieltosopimusten edellytysten tarkempaa harkintaa ja siten vähentää työsopimuslaissa säädettyjen edellytysten vastaisia kilpailukieltosopimuksia. Ennalta ehkäisemällä turhien sopimusten tekemistä pystytään parhaiten vähentämään turhista kilpailukieltosopimuksista aiheutuvia haittoja työntekijöille ja työmarkkinoiden toimivuudelle.

YTN:n näkemyksen mukaan kilpailukieltojen käyttö on yleistynyt tarpeettomasti, koska käyttö on työnantajalle riskitöntä. Enintään 6 kk mittainen kieltä ei maksa työnantajalle mitään, eikä lainvastaisesta käytöstä aiheudu työnantajalle seuraamuksia.

Myös täällä valiokunnassa on kuultu, miten vastakkaisia näkemyksiä työnantaja- ja työntekijäpuolella on sääntelyn tarpeellisuudesta. Tähän on yksinkertainen syy: YTN:n liitot törmäävät kilpailukieltosopimuksiin päivittäin työsuhdeneuvonnassaan. Työntekijät eivät voi olla tekemättä kilpailukieltosopimusta, jos haluavat työpaikan, eivätkä uskalla vedota sopimuksen mitättömyyteen seuraamusten pelossa. Työnantaja puolella ei nähdä näitä epäkohtia, koska työntekijät eivät uskalla riitauttaa asiaa. Näin ollen on luonnollista, ettei työnantajapuoli halua asian tilaan muutosta. Muutos on kuitenkin tarpeen ja hyvin perusteltua.

Korvaustasosta

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että työnantajan on maksettava sovitulta rajoitusajalta työntekijälle korvaus, joka on 40 prosenttia palkasta silloin, kun rajoitusaika on enintään 6 kuukautta ja 60 prosenttia palkasta silloin, kun rajoitusaika on tätä pidempi. Epäselväksi jää, millä erilaista korvaustasoa eri pituisissa sopimuksissa perustellaan. YTN ei näe tarvetta korvauksen porrastamiselle.

Työntekijöitä ei tule asettaa korvauksen suuruuden suhteen eriarvoiseen asemaan kilpailukiellon pituuden mukaan. Työntekijälle tulisi maksaa rajoitusajalta täyttä palkkaa vastaava korvaus samoin kuin valtion virkamieslain mukaisesta karenssista on säädetty maksettavaksi.

Sopimussakosta

Kilpailukieltosopimuksiin jää edelleen työnantajille hyvin edullinen ja työntekijälle kohtuuton sopimussakon mahdollisuus. Sopimussakko voi olla täyden kuuden kuukauden palkka. YTN pitää sopimussakkosäännöstä kohtuuttomana ja esittää, että sopimussakkosäännöstä muutettaisiin siten, että sakon suuruus sidotaan työnantajan korvauksen määrään. Tämä lisäisi esityksen tasapainoisuutta.

Mitättömyydestä

Työsopimuslain vastainen ja siten mitätön kilpailukieltoehto vaikuttaa tosiasiallisesti työntekijän toimintavapauteen. Kilpailukieltosopimuksen mitättömyys ratkeaa viimekädessä tuomioistuimessa ja usein työntekijä pitää mitätöntäkin, kilpailukieltoehtoa itseään sitovana varsinkin tilanteissa, joissa kilpailukieltosopimuksen rikkomisesta on sovittu sopimussakko. Eli mitättömyyteen ei uskalleta seuraamusten pelossa vedota. Hyöty kilpailukiellosta tulee työnantajalle.

Jatkossa on riski, että sopimuksen mitättömyys koituu työsuhteen heikomman osapuolen vahingoksi, jos kilpailukieltosopimus on alun perin tehty lain vastaisesti ilman erityisen painavaa syytä. Työnantajan, jonka aloitteesta kilpailukiellosta on sovittu ja joka on sopimussuhteen vahvempi osapuoli, ei tule voida edukseen, korvauksen maksamisesta eroon päästäkseen, vedota jälkeensä kilpailukiellon mitättömyyteen. Työnantaja on kuitenkin aina kilpailukieltosopimuksen tekemisen osalta aloitteellinen osapuoli.

Ylemmät toimihenkilöt YTN ry:n puolesta

Jaana Meklin
työelämäasioiden päällikkö
puh. 0400 - 741686